

TODO!!!

Definice 0.1 (Lineární PDR)

Parciální diferenciální rovnice (PDR) je lineární, jde-li ji zapsat ve tvaru

$$\sum_{|\alpha| \leq m, \alpha \in (\mathbb{N}_0)^n} a_\alpha D^\alpha u = f$$

pro neznámou funkci u , $f(x)$ a $a_\alpha(x)$ je dáno ($x \in \Omega \in \mathbb{R}^n$).

Je-li $f \equiv 0$, pak říkáme, že PDR je homogenní (bez pravé strany). Pokud a_α jsou konstanty, pak říkáme, že PDR je s konstantními koeficienty.

Definice 0.2 (Semilineární PDR)

Semilineární rovnice má tvar

$$\sum_{|\alpha|=m} a_\alpha D^\alpha u + b = 0,$$

kde $a(x)$ a $b(x, u, \nabla u, \dots, \nabla^{n-1} u)$ je dáno.

Definice 0.3 (Kvazilineární PDR)

Kvazilineární rovnice je

$$\sum_{|\alpha|=m} a_\alpha D^\alpha u + f = 0,$$

kde $a_\alpha(x, u, \nabla u, \dots, \nabla^{m-1} u)$ a $f(x, u, \nabla u, \dots, \nabla^{m-1} u)$ je dáno.

Definice 0.4 (Řád rovnice)

m v předchozích definicích nazýváme řád rovnice.

Definice 0.5 (Korektně zadaný problém)

Problém je korektně zadaný podle Hadamarda, pokud má řešení, řešení je jednoznačné a řešení závisí spojitě na datech.

Definice 0.6 (Klasické řešení)

Rovnice platí bodově, derivace jsou spojitě.

Definice 0.7 (Okrajové podmínky)

Dirichlet: zadaná hodnota na hranici.

Neumann: zadány normálové tečny na hranici.

1 Cauchyova úloha pro kvazilineární rovnici 1. řádu

Definice 1.1

Buď $a_1, \dots, a_n, f \in \mathbb{C}(\mathbb{R} \times \mathbb{R}^n)$, $n \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$. Rovnici

$$\sum_{j=1}^n a_j(u(x), x) \partial_j u(x) = f(u(x), x), \quad x \in \mathbb{R}^n$$

nazveme kvazilineární rovnici prvního řádu.

Počáteční podmínku předepisujeme ve tvaru $u(0, \bar{x}) = u_0(\bar{x})$, kde $\bar{x} \in \mathbb{R}^{n-1}$. Funkci $u : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$, $\omega \subseteq \mathbb{R}^n$ nazveme klasickým řešením Cauchyovy úlohy pro kvazilineární rovnici 1. řádu, pokud $u \in \mathbb{C}^1(\Omega)$ a podmínky platí bodově v Ω .

2 Klasifikace lineárních rovnic 2. řádu

Poznámka (Lineární rovnice druhého řádu)

$$\sum_{i,j=1}^n a_{ij}(x) \partial_i \partial_j u(x) + \sum_{i=1}^n b_i(x) \partial_i u(x) + c(x) u(x) = f(x),$$

kde a_{ij}, b_i, c, f jsou dané funkce, $i, j \in [n]$, u neznámá funkce.

Zafixujeme $x_0 \in \mathbb{R}^n$, aby rovnice byla definována na nějakém $U(x_0)$. Chceme také rovnici transformovat tak, aby $A = (a_{ij})$ byla diagonální. Budeme pp. A je symetrická (neboť pro $u \in C^2(\dots)$: $\partial_i \partial_j u = \partial_j \partial_i u$)

Definice 2.1 (Transformace diferenciální rovnice)

Vezmeme nějaké y_0 a $U(y_0)$ a hladké? zobrazení $\varphi(y_0) = x_0$ a $\varphi(U(y_0)) \subset U(x_0)$.

Definujeme funkci v : $u(x) = v(P \cdot x)$, kde $P \in M^{n \times n}$ je regulární matice. $u(\overbrace{P^{-1}y}^{\varphi(y)}) = v(y)$.

Dosadíme do rovnice výše:

$$\begin{aligned} \partial_i u(x) &= \sum_{k=1}^n \partial_k v(Px) P_{ki}, & \partial_j \partial_i u(x) &= \sum_{k=1}^m P_{ki} \sum_{l=1}^n P_{lj} \partial_k \partial_l v(Px), \\ \sum_{i,j,k,l=1}^n \partial_k \partial_l v(Px) P_{ki} a_{ij}(x) (P^T)_{jl} &= \sum_{k,l=1}^n \partial_k \partial_l v(Px) (PA(x) P^T)_{kl} \end{aligned}$$

LA: $A(x_0)$ je symetrická, tedy ze Sylvestrova zákona setrvačnosti existuje P regulární taková, že $PA(x_0)P^T = \text{diag}(d_1, \dots, d_n)$ pro $d_i \in \{-1, 0, 1\}$. Pozor, P není určena jednoznačně, ale $d_1, \dots, d_n$ ano až na permutaci.

Taktéž lze najít P tak, aby $P^T = P^{-1}$ a $PA(x_0)P^{-1} = \text{diag}(d_1, \dots, d_n)$ pro $d \in \mathbb{R}$.

Například

Vlnová rovnice v 1D: $\partial_t^2 u - \partial_x^2 u = 0$.

Laplaceova rovnice v 2D: $\partial_x^2 u + \partial_y^2 u = 0$.

Rovnice vedení tepla: $\partial_t u - \partial_x^2 u = 0$.

Definice 2.2 (Typy diferenciální rovnice 2. řádu)

Řekneme, že lineární diferenciální rovnice je

eliptická v x_0 , pokud $\text{sgn } A(x_0) = (n, 0, 0)$ nebo $(0, 0, n)$; (Laplace)

hyperbolická v x_0 , pokud $\text{sgn } A(x_0) = (n-1, 0, 1)$ nebo $(1, 0, n-1)$; (vlnová)

parabolická v x_0 , pokud $\text{sgn } A(x_0) = (n-1, 1, 0)$ nebo $(0, 1, n-1)$ a v případě $\text{sgn } A(x_0) = (n-1, 1, 0)$ navíc požadujeme, aby koeficient b_n (odpovídající $d_n = 0$) po transformaci byl v bodě x_0 záporný, a v opačném případě kladný; (vedení tepla)

Věta 2.1

Buď S hyperbolická na okolí $x_0 \in \mathbb{R}^2$, $a_{11}, a_{12}, a_{22} \in C^1(U(x_0))$, $a_{11} \neq 0$ na $U(x_0)$. Pak lze

$$a_{11}\partial_1^2 u + 2a_{12}\partial_1\partial_2 u + a_{22}\partial_2^2 u = 0$$

transformovat do tvaru $\partial_1\partial_2 v = f(\partial_1 v, \partial_2 v, v)$ na $V(x_0)$ pro vhodnou funkci f a okolí V .

┌

Důkaz

└

Dokázáno na cvičení.

□

3 Vlnová rovnice

Tvrzení 3.1 (Obecné řešení vlnové rovnice v 1D)

Řešení $\partial_t^2 u - c^2 \partial_x^2 u = 0$, kterou lze transformovat na $\partial_1\partial_2 v = 0$, dostaneme skrze $\partial_2 v(\varrho\sigma) = V_1(\sigma)$, tedy $\int_0^\infty V_1(\tau)d\tau + V_2(\varrho) = V_1(\sigma) + V_2(\varrho) = v(\varrho, \sigma)$.

Obecným řešením je tedy

$$u(t, x) = V_1(x - ct) + V_2(x + ct),$$

pro dost hladké funkce V_1, V_2 .

Poznámka (Úloha pro vlnovou rovnicí (Cauchyova úloha))

Pro dané $f : (0, T) \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$. Hledáme řešení $u : [0, +\infty) \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ takové, že

$$\partial_t^2 u - \partial_x^2 u = f \text{ v } (0, T) \times \mathbb{R}.$$

A $u(0, x) = u_0(x)$, $\partial_t u(0, x) = u_1(x)$ ($\partial_t u$ musí jít spojitě rozšířit do $(0, x)$ a $\partial_t u(0, x)$ je hodnota tohoto rozšíření).

Definice 3.1 (d'Alembertova formule)

$$u(t, x) = \frac{1}{2}(u_0(x+t) + u_0(x-t)) + \frac{1}{2} \int_{x-t}^{x+t} u_1(s) ds.$$

Lemma 3.2

$$\partial_t \int_0^t u_\tau(t, x) d\tau = u_t(t, x) + \int_0^t \partial_1 u_\tau(t, x) d\tau$$

┌
Důkaz

$U(t, s, x) := \int_0^t u_\tau(s, x) d\tau$. Chceme $\partial_t[U(t, t, x)] = (\partial_1 U)(t, t, x) + (\partial_2 U)(t, t, x)$.

$$\partial_t u(t, x) = u_t(t, x) + \int_0^t \partial_1 u_\tau(t, x) d\tau.$$

└

□

Poznámka (Duhamelův princip)

Aneb jak určit řešení (libovolné lineární rovnice) pro $f \not\equiv 0$, $u_0 = 0$, $u_1 = 0$ (pokud známe řešení pro $f = 0$).

Najdeme řešení $\partial_t^2 u - \partial_x^2 u = 0$ v $(\tau, T) \times \mathbb{R}$ ($\tau \in (0, T)$) s počátečními podmínkami $u(\tau, x) = 0$ a $\partial_t u(\tau, x) = f(\tau, x)$, $x \in \mathbb{R}$. Označme ho u_τ .

Tvrdíme, že $u(t, x) := \int_0^t u_\tau(t, x) d\tau$ je řešení s $f \not\equiv 0$.

$$\partial_t u(t, x) = u_t(t, x) + \int_0^t \partial_1 u_\tau(t, x) d\tau = 0 + \int_0^t \partial_1 u_\tau(t, x) d\tau$$

$$\partial_t^2 u(t, x) = \partial_1 u_t(t, x) + \int_0^t \partial_1^2 u_\tau(t, x) d\tau = f(t, x) + \int_0^t \partial_1^2 u_\tau(t, x) d\tau$$

$$\partial_t^2 u(t, x) - \partial_x^2 u(t, x) = f(t, x) + \int_0^t (\partial_1^2 u_\tau(t, x) - \partial_2^2 u_\tau(t, x)) d\tau = f(t, x) + \int_0^t 0 d\tau = f(t, x).$$

Očividně navíc $u(0, x) = 0$ a $\partial_t u(0, x) = 0$.

Dosazením řešení z d’Alambertovy formule:

$$u(t, x) = \int_0^t u_\tau(t, x) d\tau = \int_0^t \frac{1}{2} \int_{x-t+\tau}^{x+t-\tau} f(\tau, s) ds d\tau$$

Definice 3.2

Buď $\Omega \subset \mathbb{R}^n$ otevřená, $k \in \mathbb{N}_0$. $C^k(\overline{\Omega}) = \{f \in \Omega \rightarrow \mathbb{R} | \alpha \in (\mathbb{N}_0)^n, |\alpha| \leq k \implies D^\alpha f \text{ je možné spojitě rozšířit}\}$

Pro $T > 0$ definujeme $C^k([0, T] \times \mathbb{R}) := \{f : (0, T) \times \mathbb{R} | \alpha \in (\mathbb{N}_0)^2, |\alpha| \leq k \implies D^\alpha f \text{ lze spojitě rozšířit}\}$

┌ *Poznámka*

Podobné prostory zavedeme podobně.

Pro omezené Ω lze zavést i tím, že $D^\alpha f$ jsou stejnoměrně spojitě.

└ Nerozlišujeme mezi $D^\alpha f$ a jeho rozšířením na hranici.

Lemma 3.3

Ať $f, \partial_2 f \in C([0, T] \times \mathbb{R})$ pro zvolené $T > 0$. Pak pro $F(t, x) := \int_0^t f(\tau, x) d\tau$ je

$$F \in C^1([0, T] \times \mathbb{R}) \wedge \partial_1 F(t, x) = f(t, x) \wedge \partial_2 F(t, x) = \int_0^t \partial_2 f(\tau, x) d\tau.$$

┌ *Důkaz (Náznak)*

Platí $\partial_1 F(t, x) = f(t, x)$ pro $(t, x) \in (0, T) \times \mathbb{R}$, protože pro pevné $x \in \mathbb{R}$ je $\tau \mapsto f(\tau, x)$ spojitě $\implies \partial_1 F_t \in C([0, T] \times \mathbb{R})$.

$$\partial_2 F(t, x) = \int_0^t \partial_2 f(\tau, x) d\tau,$$

protože derivujeme integrál dle parametru x , t je pevné. $(f(\cdot, x))$ je měřitelná ze spojitosti, $\exists x_0 \in \mathbb{R} : f(\cdot, x_0) \in L^1(0, t)$ ze spojitosti pro $t < T$, $\exists \partial_2 f(t, x)$ všude (tj. i skoro všude) z $\partial_2 \in C(\dots)$, integrovatelná majoranta existuje z $|\partial_2 f(t, x)| \leq \max_{[0, t] \times [-K, K]} \partial_2 f$ pro vhodné $K > 0$. $\square$

Věta 3.4

Buď $u_0 \in C^2(\mathbb{R})$, $u_1 \in C^1(\mathbb{R})$, $T > 0$, $f \in C^1([0, T] \times \mathbb{R})$. Definujeme

$$u(t, x) = u_1(t, x) + u_2(t, x),$$

kde u_1, u_2 jsou u z d’Alambertovy formule a Duhamelova principu. Pak platí $u \in C^2([0, T] \times \mathbb{R})$, $\partial_1^2 u - \partial_2^2 u = f$ v $(0, T) \times \mathbb{R}$, $u = u_0$, $\partial_t u = u_1$ v $\{0\} \times \mathbb{R}$.

┌ *Důkaz*

„ $u_2 \in C^1([0, T) \times \mathbb{R})$ “: Ano, pokud $F(\tau, t, x) := \int_{x-t+\tau}^{x+t-\tau} f(\tau, s)ds$ splňuje $F, \partial_2 F, \partial^3 F \in C([0, T) \times \mathbb{R})$. $G(\tau, \alpha, \beta) := \int_{\alpha}^{\beta} f(\tau, s)ds$ je spojitá na $[0, T) \times \mathbb{R}^2$ z vlastností f , tedy F podmínky splňuje.

Z lemmatu tedy máme

$$u_2 \in C^1([0, T) \times \mathbb{R}), \partial u_2(t, x) = \frac{1}{2}F(t, t, x) + \frac{1}{2} \int_0^t \partial_2 F(\tau, t, x) d\tau = \frac{1}{2} \int_0^t \partial_2 F(\tau, t, x) d\tau$$

Podobně $\partial_t u_2 \in C^1([0, T) \times \mathbb{R})$.

$$\partial_t^2 u_2(t, x) = \frac{1}{2} \partial_2 F(t, t, x) + \frac{1}{2} \int_0^t \partial_2^2 F(\tau, t, x) d\tau.$$

$$\partial_2 F(\tau, t, x) = f(\tau, x + (t - \tau)) + f(\tau, x - (t - \tau))$$

$$\partial_2 = F(t, t, x) = 2f(t, x),$$

$$\partial_t^2 u_2(t, x) = f(t, x) + \frac{1}{2} \int_0^t \partial_2 f(\tau, x + (t - \tau)) - \partial_2 f(\tau, x - (t - \tau)) d\tau.$$

Existence ∂_x^2 stejně jako v předchozím. Její výpočet:

$$\partial_3^2 F(\tau, t, x) = (\partial_2 f)(\tau, x + t - \tau) - (\partial_3 f)(\tau, x - t + \tau)$$

$$\partial_x^2 u_2(t, x) = \frac{1}{2} \int_0^t \partial_3^2 F(\tau, t, x) d\tau = \frac{1}{2} \int_0^t \partial_2 f(\tau, x + t - \tau) - \partial_2 f(\tau, x - t + \tau) d\tau.$$

└ Tedy $\partial_t^2 u_2 - \partial_x^2 u_2 = f$ na $(0, T) \times \mathbb{R}$. $u_2 = 0$ a $\partial_t u_2 = 0$ v $\{0\} \times \mathbb{R}$. □

Lemma 3.5 (O rozšiřování)

Bud' $g : [0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$, $\tilde{g}$ liché rozšíření na $\mathbb{R}$.

- Je-li $g(0) = 0$ a $g \in C([0, +\infty))$, je $\tilde{g} \in C(\mathbb{R})$.
- Je-li $g(0) = 0$ a $g \in C^1([0, +\infty))$, je $\tilde{g} \in C^1(\mathbb{R})$.
- Je-li $g''(0) = g(0) = 0$ a $g \in C^2([0, +\infty))$, je $\tilde{g} \in C^2(\mathbb{R})$.

┌ *Důkaz*

Pro $x < 0$: $\tilde{g}(x) = -g(-x)$, $\lim_{x \rightarrow 0-} \tilde{g}(x) = \lim_{x \rightarrow 0-} -g(-x) = \lim_{y \rightarrow 0+} -g(y) = 0$.

Pro $x < 0$: $\tilde{g}(x) = -g(-x)$, $\lim_{x \rightarrow 0-} \tilde{g}'(x) = \lim_{x \rightarrow 0-} g'(-x) = \lim_{y \rightarrow 0+} g'(y)$. Tedy $\tilde{g}'_+(0) = \tilde{g}'_-(0) = \tilde{g}'(0)$.

└ Třetí případ je analogicky. □

Poznámka (Počátečně okrajová úloha v $(0, T) \times (0, +\infty)$)

Pro dané funkce $u_0, u_1 : (0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$, $T > 0$, $f : [0, T) \times [0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$ najděte $u : [0, T) \times [0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$, které řeší $\partial_1^2 u - \partial_2^2 u = f$ v $(0, T) \times (0, +\infty)$, $u = 0$ v $[0, T) \times \{0\}$, $u = u_0$ a $\partial_t u = u_1$ v $\{0\} \times [0, \infty)$.

Definujeme $\tilde{u}_0, \tilde{u}_1, \tilde{f}$ jako lichá rozšíření.

$$u(t, x) := \frac{1}{2} (\tilde{u}_0(x+t) + \tilde{u}_0(x-t)) + \frac{1}{2} \int_{x-t}^{x+t} \tilde{u}_1(s) ds + \frac{1}{2} \int_0^t \int_{x-t+\tau}^{x+t-\tau} \tilde{f}(\tau, s) ds d\tau.$$

Upočítali jsme to a vyšlo to.

Věta 3.6

Bud' $T > 0$, $f \in C^1([0, T) \times [0, \infty))$, $u_0 \in C^2([0, +\infty))$, $u_1 \in C^1([0, +\infty))$, $f(t, 0) = 0$ $\forall t \in [0, T)$, $u_0(0) = u_0''(0) = 0$, $u_1(0) = 0$. Pak u definované

$$u(t, x) = \begin{cases} \text{formule z předchozí věty,} \\ u(t, x) = \frac{1}{2} (u_0(t+x) - u_0(t-x)) + \frac{1}{2} \int_{t-x}^{x+t} u_1(\sigma) d\sigma + \frac{1}{2} \int_{t-x}^t \int_{x-t+\tau}^{x+t-\tau} f(\tau, s) ds d\tau + \frac{1}{2} \int_0^{t-x} \int_{t-\tau-x}^{x+t-\tau} \end{cases}$$

┌

Důkaz

└ Přímočarý. □

Poznámka (Počátečně okrajová úloha v $(0, T) \times (0, l)$)

Pro dané funkce $u_0, u_1 : (0, l) \rightarrow \mathbb{R}$, $l > 0$ a $f : (0, T) \times (0, l) \rightarrow \mathbb{R}$ najděte $u : (0, T) \times (0, l)$, $u = u_0$ a $\partial_1 u = u_1$ v $\{0\} \times (0, l)$, $u = 0$ v $(0, T) \times \{0, l\}$.

Věta 3.7

Obdobně předchozí větě, jen rozšiřujeme „liše periodicky“.

┌

Důkaz

└ Obdobně předchozí větě, jen rozšiřujeme „liše periodicky“. □

Poznámka

Pak jsme ještě vyměnili podmínku $u = 0$ v $(0, T) \times \{0\}$ za $\partial_t u = 0$ v $(0, T) \times \{0\}$. Takže jsme rozšířili sudě a za cvičení vymysleli znění věty...

Definice 3.3 (Fourierova metoda (separace proměnných))

Řešení hledáme ve tvaru řady

$$u(t, x) = \sum_{k=1}^{\infty} T_k(t) \cdot X_k(x).$$

Pokud X_0 volíme vhodně, PDR TODO!!!

Věta 3.8

Nechť $u_0 \in C^3([0, l])$, $u_1 \in C^3([0, l])$, $l > 0$ a $u_0(0) = u_0(l) = u_0''(0) = u_0''(l) = u_1(0) = u_1(l) = 0$. Pak řešení nalezené Fourierovou metodou splňuje

$u \in C^2([0, +\infty) \times [0, l])$, $\partial_t^2 u - \partial_x^2 u = 0$ v $(0, +\infty) \times (0, l)$, $u = 0$ na $(0, +\infty) \times \{0, l\}$, $u = u_0$, $\partial_t u = u_1$ v $\{0\} \times (0, l)$

┌

Důkaz

Dokážeme pouze, že $u \in C^2([0, \infty) \times [0, l])$ a že řadu je možné derivovat člen po členu. Jen pro část

$$R(t, x) := \sum_{k=1}^{\infty} \sin\left(\frac{k\pi}{l}x\right) \hat{u}_{0k} \cos\left(\frac{k\pi}{l}t\right)$$

Typická 2. der:

$$\sum_{k=1}^{\infty} \left(\frac{k\pi}{l}\right) \sin\left(\frac{k\pi}{l}x\right) \cos\left(\frac{k\pi}{l}t\right) \hat{u}_{0k}.$$

Pro stejnoměrnou konvergenci 2. derivace počítejme $\sum_{k=1}^{\infty} k^2 |\hat{u}_{0k}| < \infty$.

$$\hat{u}_{0k} = \frac{2}{l} \int_0^l u_0(y) \sin \frac{k\pi}{l} y dy = \frac{2}{l} \underbrace{[u_0(y)]_0^l}_{=0} + \frac{2}{l} \int_0^l u_0'(y) \cos \frac{k\pi}{l} y dy \frac{l}{k\pi} = \dots$$

$$\dots = -\frac{2}{l} \int_0^l u_0''(y) \cos \frac{k\pi}{l} y dy \left(\frac{l}{k\pi}\right)^3$$

$$|k^2 \hat{u}_{0k}| \leq \frac{1}{k} p_k := \frac{1}{k} \cdot \frac{2}{l} \left(\frac{l}{\pi}\right)^3 \left| \int_0^l u_0'''(y) \cos \frac{k\pi}{l} y dy \right|.$$

($\|y\|_2^2 = \sum_{k=1}^{\infty} \hat{g}_k^2$ pro ortonormální bázi.) Parsevalova nerovnost: $u_0''' \in L^2(0, l) \implies \sum_{k=1}^{\infty} p_k^2 < \infty$.

$$|k^2 \hat{u}_{0k}| \leq \frac{1}{2} \left(\frac{1}{k^2} + p_k^2\right) \implies \sum_{k=1}^{\infty} k^2 |\hat{u}_{0k}| < \infty.$$

└

□

Poznámka

V předchozí větě lze předpokládat, že $u_0'', u_1' \in AC([0, l])$, $u_0'', u_0''' \in L^2(0, l)$.

Věta 3.9 (Gauss-Green-Ostrogradsky)

Ať $\Omega \subset \mathbb{R}^n$ otevřená omezená s C^1 hranicí a vnější normálou ν . Ať $u \in C^1(\overline{\Omega})$, $u : \overline{\Omega} \rightarrow \mathbb{R}$. Pak $\forall i \in [n] : \int_{\Omega} \partial_i u = \int_{\partial\Omega} u \cdot \nu_i ds$. Pokud $U \in C^1(\overline{\Omega})$, $U : \overline{\Omega} \rightarrow \mathbb{R}^n : \int_{\Omega} \operatorname{div} U d\lambda^n =$

$$\int_{\partial\Omega} U \cdot \nu dS.$$

Věta 3.10 (Greenovy ?)

Ať Ω jako v minulé větě, $u, v \in C^2(\overline{\Omega})$, $w \in C^1(\overline{\Omega})$, $u, v, w : \overline{\Omega} \rightarrow \mathbb{R}$. Pak

$$\begin{aligned} \int_{\Omega} \Delta u w &= \int_{\partial\Omega} w(\nabla u \cdot \nu) dS - \int_{\Omega} \nabla u \nabla w. \\ \int_{\Omega} (\Delta u)v - u(\Delta v) &= \int_{\partial\Omega} v(\nabla u \cdot \nu) - u(\nabla v \cdot \nu) dS. \end{aligned}$$

Důkaz

Druhá rovnost plyne z první. První:

$$\operatorname{div}(\nabla u \cdot w) = \dots = \Delta u w + \nabla u \cdot \nabla w.$$

Nyní už z GGO. □

Lemma 3.11

Bud' $x \in \mathbb{R}^n$, $r > 0$, u spojitá na $\partial U(0, r)$. Pak $\int_{\partial U(x, 1)} u ds = \int_{\partial U(0, 1)} u(x + rz) dS(z)$. Kde

$$\int_M f d\mu = \int_M f d\mu / \int_M 1 d\mu, \text{ pro } \mu(M) \neq 0.$$

Důkaz

Plyne z definice plošného integrálu (ukázali jsme si pouze v $n = 3$). Převedeme na sférické souřadnice, vydělíme objemem daných koulí a vyjde to. □

Lemma 3.12

Bud' $x \in \mathbb{R}^n$, $R > 0$, $u \in C(\mathcal{U}(x, R))$. Pak $\partial_l \left[\int_{\mathcal{U}(x, r)} dx \right] = \partial_r \left[\int_0^r \int_{\partial \mathcal{U}(x, \varrho)} u dS d\varrho \right] = \int_{\partial \mathcal{U}(x, R)} u dS$.

Důkaz

Prý byl někdy na cvičení. □

Lemma 3.13

$$n \int_{\mathcal{U}(0, 1)} 1 = \int_{\partial \mathcal{U}(0, 1)} 1 dS.$$

Definice 3.4

$$\alpha_n := \lambda^n(\mathcal{U}(0, 1)), n\alpha_n := \int_{\partial\mathcal{U}(0,1)} dS.$$

Lemma 3.14

Bud' $x \in \mathbb{R}^n$, $R > 0$, $u \in C^1(\mathcal{U}(x, R))$. Označme $u^x(r) = \int_{\partial\mathcal{U}(x,r)} u dS$. Pak platí

$$\partial_r u^x(r) = \int_{\partial\mathcal{U}(x,r)} \nabla u(y) \cdot \frac{y-x}{r} dS(y), \quad r \in (0, R).$$

Je-li navíc $u \in C^2(\mathcal{U}(x, R))$, je

$$\partial_r u^x(r) = \frac{r}{n} \int_{\mathcal{U}(x,r)} \Delta u(y) d\lambda(y).$$

$$\partial_r^2 u^x(r) = \left(\frac{1}{n} - 1\right) \int_{\mathcal{U}(x,r)} \Delta u(y) d\lambda(y) + \int_{\partial\mathcal{U}(x,r)} \Delta u(y) dS(y), \quad r \in (0, R).$$

┌
Důkaz

Podle lemmatu výše, derivace integrálů podle parametru a znovu tohoto lemmatu:

$$\begin{aligned} \partial_r u^x(r) &= \partial_r \left(\int_{\partial\mathcal{U}(0,1)} u(x + rz) dS(z) \right) = \int_{\partial\mathcal{U}(0,1)} (\nabla u)(x + rz) \cdot z ds(z) = \int_{\partial\mathcal{U}(x,1)} \nabla u(y) \cdot \frac{y-x}{r} dS(y) = \\ &\stackrel{u \in C^2}{=} \frac{1}{n\alpha_n r^{n-1}} \int_{\mathcal{U}(x,r)} \Delta u(y) d\lambda^n(y) = \frac{r}{n} \int_{\mathcal{U}(x,1)} \Delta u(y) d\lambda^n(y). \end{aligned}$$

└

□